

KIADÓ HIVATAL:

Beliczey út 4 szám
hova az előfizetési pénzek,
hirdetések és minden a ki-
adóhivatalt érkező közle-
mények küldendők.

Nyitott érben egy sor
közlési díja 10 krajcár.

Hirdetések jutanyos
áron vétetnek fel.

SZARVASI LAPOK

TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP

MEGJELENIK HETENKINT EGYSZER, VASÁRNAP.

SZARVAS VÁROS HIVATALOS LAPJA.

ELŐFIZETÉSI ÁR

Egész évre 5 frt. — kr.
Félévre . 2 frt. 50 kr.
Negyedévre 1 frt. 25 kr

SZEKESZTŐSÉG:

Beliczey-ut 4. szám
hova a lap szellemi részét
illető közlemények kül-
dendők.

Kéziratok nem
adatok vissza

A munkásügy Szarvason.

A szarvasi munkások vezetőit április 6-án értekezletre hívta össze járásunk főszolgabírája — oly czélból: hogy figyelmeztesse őket helytelen magok tartásáról a munkaadókkal szemben. Továbbá, hogy ne vonakodjanak a munkaadók által felajánlott méltányos aratási szerződés megkötésétől, — mert reájok nézve lesz a leghátrányosabb ha a munkaadók idegen munkásokat fogadnak fel, kimaradnak az aratásból.

Annak a megvilágítására, hogy a felajánlott feltételek elfogadandók, és hogy a gazda nagyon szerény jövedelmet élvez vagyona után, tehát nagyobb munka bért alig bírhatja meg a mezőgazdaság; a járási bizottság előadóját ifj. Dérczy Péter szólította fel, kinek ez irányú fejtegetéseit alább kivonatossan közöljük.

Mielőtt tulajdonképeni tárgyra reá térnék megragadom az alkalmat, önökhöz egy pár felvilágosító szót intézni — s a munkások ama kijelentését: hogy „alacsony a munkabér, kevés a kereset” a munkaadók szempontjából is megvilágítani.

Általában a munkások azon téves hitben élnek, hogy a munkabér — a napszám teljesen egy oldalilag a munkaadók által állapítatik meg, ugyszólván tetszőleges mennyiségben.

Pedig azt tapasztalhatták, hogy mindennek az ára mindig a kínálat és a kereslet közti viszonytól függ. Mentől többen s mentől többet kínálnak valamiből, teszem vásár alkalmival a csizmából, annál olcsóbb lesz az — ha azonban sok csizma mellett igen sok vevő is van, úgy még sem lesz az olcsó — de semmiesetre sem lesz oly olcsó mint mikor sok a csizma és kevés a vevő.

Ilyenkor, az a mesterember adja el csizmáját legbiztosabban a kié a legolcsóbb.

Önök is ugye bizony ahhoz mennének venni s nem ahhoz, a ki a legdrágábban adná! Ha tehát a csizmadiáktól megkivánjuk, hogy olcsón adják csizmájukat azt a portékájukat, a mely után élnek miért ne következhetnék be a munkánál is ugyanez — mely portékája szintén a munkásnak.

A munka bére függ még a használhatóságától is a munkának. A munka a munkaadónak csak annyit ér, a mennyiben az a termelvények árában megtérül. Az aratásnál tudjuk az elmaradó kalászkokat felgerezélyezük — de már az ezután elmaradó kalászkokat, kinek jutna eszébe napszámában össze szedni? Hisz a napszám költség sokkal többbe kerülne mint annak a néhány kalásznak értéke, mit így összeszedetnénk.

Tartósan senki sem fizethet többet munka bérül mint a mennyit a munka ér — mert akkor okvetlen megbukik az élet vásárján.

Végül függ a munkabér magassága a munkaadók jövedelmétől is — a fizető képességétől — mentől nagyobb a jövedelmők annál nagyobb a munkabér, de hogy ez nem nagy, különösen nem a gazdáé, alább lesz alkalmam be igazolhatni.

Az eddig elmondottak volnának azok a melyek a munkabér felső határát szabályoznák. Nézzük mitől függ a legalacsonyabb bér, mi határolja azt.

Valamint a csizmadia olcsóbban mint a mennyibe neki van a csizma, nem adhatja: éppen úgy a munkás sem mehet tartósan olyan munkába, melyért neki kevesebbet fizetnek

mint a mennyi élet föntartására — élet szükségleteire — elég.

Állapodjunk meg ennél a pontnál kissé — hisz ez a mai munkás mozgalmának a kiinduló pontja — a terjesztője az élesztője! Mert hisz ma minden munkás azzal érvel, gyakran tul hajtott követeléseivel — hogy nem bír megélni a kevesebből — de én hozzá teszem, hogy a mai igényei mellett. Ebben teljesen igaza is van — a mai igényei a munkásnak igen nagyok, s az eddigi foglalkozási körön belül nem is számíthat s ne is számíton arra, hogy azt kielégíteni bírja.

Ugy de itt már nem a munkaadókban, hanem a munkásokban keresendő a hiba.

Mert igaz az, hogy minél nagyobbra nő a fa annál több ágat hajt — éppen úgy vagyunk műveltségünkkel is: minél műveltebbek vagyunk annál nagyobbak igényeink. Azonban munkásaink, a műveltséget a kereseti képességet, nem fejlesztik magukban — épp úgy csak kapa és kasza után akarnak élni ma is mint ez előtt — hanem az igényeiket azt sokszorosan növesztették. Ma a jobb élet mód — a szemre való szebb, de annál kevésbé tartós ruházat kiszorítja a régi praktikus, tartós s ennél fogva olcsó — bőrgunyait. Ma az asszonyaik is selyem kendő, kötő nélkül sőt itt-ott mider nélkül alig tudnak megenni.

A gazda helyzete fokról-fokra rosszabbodott s mégis ettől várnák a munkások, hogy ezen sokszor felesleges igény követeléseiket kielégítsék.

Nem mondom, hogy a munkásnak ne legyen nagyobb igénye, — de igen is legyen, — de ezzel együtt iparkodjék kereseti képességét is növelni más károsítása nélkül kielégíteni igényeit s ne csak feltétlenül a kapára és kaszára támaszkodjék. Úzzon egy részök házi ipart — e téren oly sok kereseti út áll még a magyar munkás előtt, hogy ezt nem szabad kicsinyelniök — az állam is megtesz ennek a terjesztésére mindent — de mint tudom csekély eredménnyel, nem igen tetszik a mi munkásunknak az ily foglalkozás.

Az is egy élénken hangzólatott kijelentésük a munkásoknak, hogy „dolgoznánk mi de nincs munka az aratást kivéve egész éven át alig akad munka”. Ebben is teljesen igazuk van s nem tarthatnának gazdának nem igaz embernek ha nem adnék ebben is munkásnak igazat. Ezen azonban a magabizonyt termelő gazdasági rendszer mellett nem áll hatalmukban a gazdának segíteni, ha még oly jó akarattal volnának is eltelve, — ezen első sorban maguk a munkások segíthetnek. Elmondom hogyan. Hallották már hogy vannak külterjes és remek belterjes gazdaságok. A mi itteni gazdálkodási módunk még külterjes — az a gazdálkodás melyben sok kézi munkára van szükség az belterjes. A belterjes gazdálkodás tehát a sok munkát igénylő gazdálkodás azonban csak ott fejlődhetik ki ahol meg van ennek mindennemű feltétele. Nálunk, habár nem is mindenütt de igen sok helyt — főleg a vasutak, a fő közlekedési utak mentén meg van a kívánt feltételek legtöbbször — de éppen a legfőbb a kézi munkaerő az hiányzik. Igazán szólva ez sem hiányzik, de oly drága, hogy lehetetlen alkalmazni — mert a munkabér felemészti a belterjesebb gazdaság által elérhető hasznot — így hát marad minden a régi ben inkább.

Hogy e tekintetben igazat mondok hivatkozhatom Német vagy Cseh országra — hol nagy mértékben termelik a cukorrépat, olyan

arányokban mint nálunk a búzát, — ott azonban a napszám alig emelkedik 60—80 krajcár fölé még a legsürgösebb dolog időben sem. Ott a cukorrépa kiszedéséért kis holdankint 10—12 frtnál nem fizetnek többet. Ott örülnek ha sok a cukorrépa, mert akkor sok munka van.

Mit látunk minálunk? bizony itt csaknem megfordítva van. Ha az ide való munkás lát egynehány répa táblát, nem hogy örülne, hogy sok munkája lesz hanem mint fülem hallatára is mondták, nagy büszkén de elég esztelenül, hogy ezen sok munka mind a szegény ember két kezére vár s ha mi elnem végezzük az uraknak marad s ebben az önhitségükben fel verik összebeszélésekkel, mesterségesen a napszámot oly anyira, hogy abban az évben ha már belé harapott az a tulajdonos csak elvégezteti ugyszólván bármilyen áron is a munkálatait — de egyszersmint el is megy akedve újra répát vetni!

Szórúl szóra így történt ez tudjuk, itt nem messze, egy szomszédos uradalomban. Ma abban az uradalomban egy hold répát sem vetnek — holott az előtt 200 holdon termeltek. Pedig aki 200 hold répát termel az 6000 frtot fizet ki a szegény embernek, a munkásnak — mert holdanként mintegy 30 frtba kerül az összes munkája a répának.

Igy tehát 6 ezer frt keresettől estek el esztelenségök következtében a munkások csak ennél az egy uradalomnál. Látjuk tehát, hogy hogy történt nálunk! Bizony be kell ismerniök hogy ez esztelenség volt.

Minden áron arra kell törekedniök — válvetve a munka adókkal, hogy a belterjes gazdálkodás terjedhessen — mert ez a gazdálkodás az mely hosszú időn át állandó keresetet biztosít a munkásnak a nélkül, hogy az aiatási keresete csorbulna, mert hisz az aratás épen abban az időbe esik a midőn a cukor répánál vagy más egyéb belterjes gazdálkodás által termelendő növényekkel nincs dolga a munkásnak.

Ma ugyszólván csak az aratás nyujt számot tevő keresetet a munkásnak — úgy de hogy lehet olyan termelési ágat, olyan foglalkozási módot találni s elképzelni melyben 5—8 heti munkálkodást meg lehetne úgy fizetni a mely egy embernek illetve családnak hábar szükén is elég legyen egy egész éven át élet szükségleteit kielégíteni. 5—8 heti munkával egy évre valót sehol sem lehet megkeresni annál kevésbé lehet a gazdasági munkásnak. Ma a gazda nem fizethet valami busásan — ma neki is igen szerények jövedelmei — sokkal kevesebbet kell beérnie mint más foglalkozásu egyénnek, sőt a birtokban fekvő tőkéje minden gond és munka nélkül is több jövedelmet adna ha pénzintézetbe takarékbba volna elhelyezve.

Hogy láthassuk világos legyen a fenti előttünk 100 kis hold föld évi bevételét és kiadását fogom szemük elé állítani az itteni szokásos jobb vető forgó szem előtt tartásával.

100 kis hold évi adója s egyéb előforduló kész pénz kiadása a következő:

Állami adó	frt 244.00
községi)	67.00
megyei)	"
Ut adó	12.80
Közmunka	400
Iskola adó	frt 10.80

(Összes évi adója 33860)

2 éves cseléd fizetése 80 00

biztosítás, tűz és jég ellen 30 00

anyagokért (fa, szeg, mész, kenőcs, stb. mester ember) 50.00
szalonna, só kásáért 60.00
szerszám kopásra frt 30.00
Egész évi összes napszám frt 150.00
Késszép kiadás frt 73860

Termés bevétel kitesz mázsákban:

43 h. buza á 6 q. 258
10 h. tavaszi á. 6 q. 60
33 h. tengeri á. 6 q. 198
14 h. tanya, udvar, ut és takarmányosnak marad.

Terményekben kiadandó mázsákban:

1. Buzából vető magnak 34.40 q.
conventionának 27. q cséplő géprész és cséplésre
10% 25.80 q 87.20
2. tavasziakból: vető magra 6 q
conventionának 13.5 q cséplés 6 q 25.00
3. tengeriből: vetőmagra 8 q conventió földre
és harmadosnak 13x6=78 q 86.00

Amennyiben 43x10=53 hold terület van learatandó ennek megfelelőleg legalább 3 arató kell, kinek fejéenként 6 q. buza és 2 q. tavaszi kerestetet biztosítva s a termésből ezt valamint a fentebbieket is levonva marad eladható:
búza 258—105.20=152.80 q.
tavaszi 60—31.50=28.50 q.
tengeri 198—86=112 q.

Ha már most az értékesítésnél az átlag árakat számítjuk úgy pénz bevétel lesz:
152.8 q buzáért á 8 frt 1222 frt 40 kr.
28.5 q tavasziért á 5 frt 142, 50,
112 q tengeriért á 4 frt 448 „

Összes bevétel 1812 frt 90 kr.

Levonva a kiadást 738 frt 60 kr.

Maradt tiszta jövedelem 1074 frt 30 kr.

Nem számítottam még fel a fentebb figyelmem kívül hagyott 14 hold föld jövedelmét. Ebből 4 hold tanya udvar út és mesgye tehát ez nem jövedelmez — 10 hold pedig tisztán takarmány termelésre használtatik fel — mit legnagyobb részt a szükséges 6 darab igás állat fogyaszt el. Ugy, hogy a még ezektől felmaradó csekélyeséget mit tehát haszon állatokkal éltethetünk fel alig lehet számba venni s oly kevés jövedelmet nyújt, hogy ez alig pótolja azon veszteséget melyet az igás állatokban fekvő tőke kamatja és az elhasználási százaléka okoz.

Hogy tehát azon állításom igazságát, hogy a pénz többet jövedelmez mint a gazdaság egy szempillantás alatt be lássuk hasonlitsuk össze a föld tőke értékének a kamatját a fönti kimutatott jövedelemmel. 100 hold föld értéke 300 frtra számítva holdját 30 ezer frt ennek 4 1/2%-os kamatja 1350 frt a föld pedig magas számítás mellett sem jövedelmez átlag többet mint 1075 frtot — így hát a föld terhére mint egy 275 forint veszteség mutatkozik.

Még jobban le billen a mérleg fele ha a tulajdonos felügyeleti és vezetési munkadíját mely körülbelül 100 frtra számítható a 275 frthoz hozzá adjuk s ekkor már 375 frttal jövedelmez 100 hold föld kevesebbet mint ennek megfelelő tőke.

Igy szemük elé állítva a valót — meg engedem, hogy számításom itt ott esetleg változást is szenvedhet, de alig hiszem — mert adataimat a saját — könyvekkel beigazolható — tapasztalataimból merítém melyek semmiesetre se lehetnek oly hibásak, hogy a mérleg másként billenhessen.

Most pedig midőn fejtegetéseim végéhez jutottam nem mint bérlő, nem mint munkaadó, hanem mint a jó munkásnak igazi barátja szólok önökhöz s kérem önöket, hogy hassanak oda, hogy a gazdák részéről feljárnak méltányos feltételek mellett a többi munkás társaikkal együtt az aratást mentől előbb felvállalják ne hogy a gazdák az önök hitegetésében nem bizva idegen munkaerőt hozzanak s önök a saját határukban kimaradjanak a munkából! Nem oly fényes a gazda helyzete sem — sok teher fekszik annak a vállán. Ne nehezsék meg mesterségesen a gazda helyzetét — mert hiszen ő az ki önöknek a munkát szolgáltatja s hogy mentől többet adjon az csak önöktől függ. Ne feledjék, hogy munkás, gazda nélkül, gazda, munkás nélkül nem lehet el!

Ifj. Dérczy Péter.

A vetések tavaszi ápolása.

(Gazdáinknak megszívlelésül.)

Különösen a jelenlegi terhes gazdasági viszonyok közepette oda kell minden gazdának törekedni, hogy egyrészt minden rendelkezésére álló talpalatnyi területet kihasználjon, de sőt ezen területen is a lehető legnagyobb terméseket érje el; ebből a célból azután okvetlenül ösmernie kell mindazon szabályokat, melyeket a mezőgazdasági tudomány olyanokul oda állít, sőt mi több, azokat alkalmaznia, követni is kell, Csakhogy az a baj van ismét e dolognál is, mint sok egyénnél, hogy a gazdaközönség egy része nem igen olvas szakiratokat, saját tapasztalából pedig igen hosszú idő alatt jön arra rá, amit olvasás útján vajmi hamar elsajátíthatna; más része ismét ha tudja is mit kellene tenni, nem teszi azt meg, mert kényelmetlen, a megszkotot rendes munkától eltérő munkát ad, s így mulasztást követ el, a mely a termés-hozam csökkenésében nyilvánul.

Nem lesz tehát felesleges emlékeztetni a gazdát arra, hogy mi mindent kellene tennie, hogy termését fokozza.

Ha a gazda a legjobb vetőmagot veti is el, s a vetőmag alá talaját a lehető legjobban készítette is el; ha a talajban megvannak minden növényi tápanyagok, a melyeket a növény vagy termések létrehozásához igényel, mégis a termés silány maradhat, ha hiányzott a megfelelő ápolás. Hisz a szabályszerűen végrehajtott ápolási műveletekkel módunkban van még az időjárás viszonyai ellen is küzdeni; a szárazság, vagy a túlságos nedvesség okozta hátrányokat csökkenthetjük, vagy teljesen meg is szüntethetjük.

Igy p. o. minden gazda előtt ismeretes, hogy egyes talajnek felszine erősebb csapadék után, ha ezt erős szarító szél követi, megcserepesedik. A cserepesedett talajban a megkeményedett kéreg elzárja a növény gyökereit a levegőtől, meggátolja a nedvesség bejutását, s elősegíti a talaj kiszáradását. Különösen ártalmas a cserepesedés akkor, ha a talajba elvetett apróbb, magvak még ki nem keltek. Ekkor nem csak, hogy rosszul csiráznak a magvak, minthogy levegőhöz nem férnek, hanem ki sem kelnek, minthogy nem tudják keresztül törni a fölöttük lévő megkeményedett földréteget. Ennek azután az az eredménye, hogy a gyomok, a melyek már természetüknél fogva erősebb fejlődési képességgel bírnak, a megkérgesedett talajon gyorsabban fejlődnek, mint a kulturnövények, ezeket valószággal elnyomják. Elnyomják pedig azért, mert elvonják a kulturnövényektől a talaj kész tápanyagait, világosságot stb. a minek eredménye lesz, hogy a gyomok buján fejlődnek, dusan virágoznak és sok magot hoznak, míg az elnyomott kulturnövény satnyán fejlődik, kevés virágot és magot hoz.

Már most tehát az a kérdés, hogyan lehet a kérget megtörni, s a megcserepesedés okozta hátrányoknak elejét venni? Ott, a hol a vetés sűrű, p. o. a gabonaműveknél a fogasolással sokat segíthetünk. A fogas feltépi a kérgeket, kitépi a gyomok nagy részét. A hol lehetséges, alkalmazható a gyűrűs henger. Szélesebb sorokba vetett gabonaféléknél, továbbá a kapás növényeknél a kéreg megtörésnek legegyszerűbb és legtekintélyesebb módja a kapálás, történjen az akár késsel, akár kapáló gépekkel.

A kapálás is azonban csak akkor vezet eredményre, ha az a talajnak oly nedvességi állapotában történik, a midőn azon a munkások s az igavonó állatok kárt nem tehetnek. Meg kell tehát várni, míg a talaj kellőképp megszikkad. Ekkor is a kézzeli kapálást úgy kell végzetni, hogy a munkások a már egyszer megkapált részt újból le ne tiporják, mert ez esetben

a megkapálás édes keveset használ. Legcélszerűbb a kapálást úgy végezteni, hogy a munkások nem előre, hanem hátrafelé haladnak a sorok között, vagy pedig keskenyebb sorokat a mellettük levő sorokból kapálnak meg. A kapálásnál arra is kell vigyázni, hogy a kapa által felvágott föld helyéről elmozdítottassék, mert különben a gyomok el nem pusztíthatnak, hanem tovább fejlődnek.

Egy további ápolási munka, a mely egy a tavaszi, valamint őszi vetéseknél is okvetlenül végrehajtható, a gyomirtás. Ennek szükségessége különösen a gabonaféléknél fog beállani. Hány helyen láthatjuk, hogy a gabonafélék között a vadrepce, az aszat stb., vigan tenyész, s mire a gabona felnőne, azt egyes helyeken a gyomok teljesen elnyomják. Ezen gyomokat tehát akkor, a midőn még a gabonában kárt nem teszünk ki kell gyomláltatni, vagy aszatalokkal kilökteni. Ha ezen gyomok a gabonafélék között bent hagyataak, úgy magot érlevve, a következő évi vetést még inkább elgyomosítják úgy hogyha kellő időben — akkor a midőn még csak kis mennyiségben lépnek fel, — ezen gyomok elszaporodásának gátot nem vetünk, később őket kiirtani annyival több munkába kerül.

De a gyomok irtását ne csak a szántóföldeken, hanem a réteken, legelőkön, utcsapásokon mesgyéken, árkok szélén is kell eszközölni, minthogy innen is a szántóföldre kerülnek a gyommagvak s így megtörténhet, hogy a gazda, a ki szántóföldjét a leg gondosabban ápolja is, még sem tud a gyomoktól megmenekülni. A gyommagvak bele kerülnek a trágyába, elhordja ezeket a szél, a madarak, s így a szántóföldek tisztántartására fordított fáradság és kiadás kárba vész.

Az elmondottakból következik az is, hogy a gyomirtásnak csakis az esetben lesz sikere, ha nemcsak egy gazda, hanem az összes egy határban, egy község területén lévő a gyomokat mindenütt a legszorgosabban irtják.

A vetések ápolásához sorozom a silány vetések felsegélyezését s a tulbuja vetések soványítását is. A silány vetések satnya fejlődése rendszerint onnan ered, hogy a talaj nem tartalmaz elégséges kész tápanyagot, a felsegélyezés céljából tehát a talajba tápanyagot kell juttatni. Ezt elérjük az által, hogy az őszi vetéseket télen át hig trágyalével megöntözzük vagy pedig tavasszal chilisalétrommal felül trágyázzuk. A chilisalétrom mint nitrogentrágya a növényzetet dusabb fejlődésre ösztönzi, a minek eredménye erősebb fejlődés, nagyobb mérvű megbokrosodás Holdanként 30—80 klg. szórando el belőle, kétszerannyi száraz homokkal keverten. Silány vetésekre hatása bámulatos. — De segít a silány ősziéken a tavaszi erős foglalás is így a buza és rozs, de az évelő takarmányok is tavasszal jó erősen megfogasolandók, hogy az őszzel és télen képződött kéreg megtöréssek, s a téli nedvesség a talajban visszatartassék.

A tulbuja vetések is ápolásra szorulnak, mert különben a gabona télen át kipállana tavasszal pedig megdülne. — A már őszzel buján fejlődő vetéseket legeltessük le, ha pedig tavasszal látjuk azt hogy vetéseink oly sűrűek hogy megdülésüktől kell tartani, ez ellen legeltetés, sarlózás, kapálás, lehengerezés által segíthetünk.

z—a.

Ujdonságok.

— **Munkásügy Szarvason.** Lapunk mai számában ifj. Dérczy Péter nagybérlőnek április 6-án a járási főszolgabíró által összehívott munkásvezetők értekezletén elmondott felvilágosító tanácsait közöljük első cikünkben. Nagyon óhajtható, hogy úgy a munkások valamint földmives gazdáink is megszívleljék ezen jóakaratú tanácsot, amely mindkét félre csak üdvös előnyös

lehet. Mi a magunk részéről is üdvözljük ifj. D ó r z y Péter nagybérlőt, hogy saját ügyeinél való nagymérvű elfoglaltsága mellett is szakit magának időt és nem sajnál fáradságot, hogy a gazdák és a munkások között felmerülő nézet eltéréseket kiegyenlítse s ez által a közügynek nagy szolgálatot tegyen. Hisszük, hogy a míg ő és vele együtt járásunk főszolgabírája K r e s m á r i k János oly önzetlenül szolgálják a munkások érdekeit, nyilvánosságra nem juthat az elégtelenség, mely más vidéken szomorú következményeket vont maga után. Üdvözljük a közügyek ezen két bajnokát és kívánjuk, hogy biztos siker koronázza működésüket.

— **Április 11-ike a főgymnásiumban.** A törvény rendelkezéséhez s a magas kormány felhívásához képest f. hó 11-én hétfőn kellett volna az 1848-iki törvények s alkotások 50 éves emlékünnepe megtartani az ág. h. ev. főgymnásiumban. Minthogy azonban április 11-ike ez évben szünidőre esett, a tanári kar f. hó 16-ára tette át e nap megünneplését s az ünnepély fényét emelendő — de egytuttal az ifjúság lelkesedésének élreantartása céljából 20 koronás pályadíjat tűzött ki 1848. április 11-ét s eseményeit méltató alkalmi ódára. Mindössze 2 pályamunka jött be a tanulósról részéről s a tanári karból e célra kiküldött bíráló bizottság Horváth Béla VIII. o. t. ódjának ítélte oda a pályadíjat. Maga az ünnepély f. hó 16-án d. e. 9 órától kezdve a főgymnásium dísztermében csupán a tanári kar s tanulósról részvételével a következőképen folyt le: Bevezetésül elénekelték az ifjúság „Isten áld meg a magyart“ kezdetű nemzeti imánkat, majd Benka Gyula főgymn. igazgató úr mondotta el megnyitó beszédjét, melyben ismertette a körülményeket, melyek a törvényhozást arra késztették, hogy e napot nemzeti ünnepnek rendelje, felolvasta a megalkotott törvényt, nagy vonásokban rámutatott a kor szellemére, kiváló hőseinkre, akkori vezérekre s lefestette a nemzet javát szíven viselő király jóindulatát, mely az idők kényszerítő hatalmán kívül szintén okozója volt annak, hogy e nap az 1848. 1. év főfontosabb emlékünnepevé vállaltott. Végül az ifjúság lelkébe igyekezett felbresztetni a hazafias lelkesedést, s az elismerő emlékezés kegyeltes érzeteit. Utána Szűcs János VII. o. t. szavalt el Szász Károly „Ötven év után“ cz. költeményét s majd Sárkány Imre tanár olvasta fel a nap jelentőségét, a megelőző 50 év küzdelmet, az 1848-iki év vívmányait, a nemzeti szabadság apostolainak törekvéseit, az 1848. április 11-ikén szentesített törvények eszméit s fontosságát röviden s kimerítően, higgadtan s mégis lelkesítőleg vázoló tanulmányát. Ezután Horváth Béla alkalmi ódáját s majd Áron Géza Vörösmarty „Isten segits Királyok Istene“ cz. ódát szavaltá el, mire az ünnepély a „Szózat“ eléneklésével véget ért.

— **Elölépítés.** A szarvasi takarékpénztár igazgatósága folyó hó 9-én tartott gyűlésén Marsal Soma hivatalnokot segédkönyvezetvé léptette elő. Örömmel közöljük ezen hírt mint olyant, mely a kártartó szorgalmat és munkásságot jutalmazta meg, Szívünkben üdvözljük a derék tisztviselőt jól kiérdemelt előléptetése alkalmából.

— **Öngyilkosság.** Szenzációs hír járta be városunkat folyó hó 14-én d. u. K u t k a Elek a máv. szarvasi osztálymérnöke öngyilkos halálát jelezve. Kutka Elek mérnök a hivatalos épületben, mint agglégény, maga lakott. Folyó hó 13-án egész éjjel kedélyes társaságban mulatott, a társaságban senki sem vette észre hogy Kutka az öngyilkosság eszméjével foglalkozik, sőt a társaság élvezte az „ö r o g u r n a k“ nevezett jóízű élceit. Hajnalban ment a társaságból haza, s a kiktől a „V i s z o n t l á t á s“ reményében köszönt el. Annnyival meglepőbb volt másnap a hír, hogy Kutka, a jovialis „öreg ur“, öngyilkos lett. Kutka a mulatásból haza menve, a másnap egész délelőttöt ágyban töltötte, s a midőn délben Weisz írodatiszt a hivatalos postát aláírás végett hozzá bevitte, úgy nyilatkozott, hogy most anyyira reszket a keze és oly izgatott, hogy nem képes írni. A hivatalnokok délben haza menve, csak 3 órakor jöttek össze a hivatalban, a honnan benézve az osztály főnök lakásába, azt nem találták ágyában, sem a szobában, rosszat sejtve, keresni kezdték az egész épületben, míg végre ráakadtak az udvarban levő kutban. Rögtön értesítették a hatóságot, a honnan Salacz szbiró és dr. Déri hatósági orvos mentek ki, s kihuzatták a kurból a tetemet. A halált konstatálva, látták még, hogy Kutka mellkasán 5—6 szurás van, a melyekről így nem lehetett tudni, vajjon önkéz, — vagy idegen kéztől származtak e. A gyanus halálesetről a bírósághoz jelentést téve, a bíróság elrendelte a törvényszéki orvosi boncolatot. A hullát a kórházba szállítatva, dr. Szlovák és dr. Déri orvosok által felboncolva az öngyilkosságot konstatálták, amennyiben a hullán semmi külerőszak nyomai nem látszóttak. Megállapították a boncolásnál még azt is, hogy az öngyilkos magán 3 feltétlenül halálos szurást ejtett, a

mennyiben két szurás a májon ment keresztül, egy pedig egész a szív izomzatig hatolt. A gyomorban talált vérbőségről itélve, valószínű, hogy Kutka még a kora délelőtt ejtette magán a szurásokat, s nem gyözve várni a halált, csak azután vetette magát a kutba, a hová belefult. Ugy látszik, Kutka régebben foglalkozik az öngyilkosság eszméjével, a mennyiben többször emlegette társaságban, hogy: „minden Kutka öngyilkos szokott lenni!“ Az öngyilkosnak a szerencsétlen véget ért mármarosai alispán unokatestvére volt. Az öngyilkos Zemplén-megye Porupkán született, s 47 éves volt. A szerencsétlen öngyilkosnak temetése f. hó 16-án d. u. nagy részvét mellett ment végbe. Nyugodjék békeben.

— **Színészet.** A szarvasi ujonnan építendő színház megnyithatásáért H a l m a y Imre, jelenleg nagybecskereki színigazgató is pályázott. Társulata 30 tagból áll s a vidék jobb erőiből van szervezve. Ez uttal megemlítjük azt is, hogy L o s z k a y Andor az aradi színház jó hírnevű igazgatója szintén pályázni óhajt a szarvasi új színház megnyitására. Nem akarunk az eddig pályázott színigazgatók renoméjából semmit le vonni, amennyiben azonban Leszkayt úgy ismerjük, hogy Krecsányi után ő a vidéki színigazgatók közül az első, ha netán pályázna, melegen ajánljuk a színügyi bizottság jóakarató figyelmébe, mert vele Szarvas csak nyerne. Leszkay társulata a nyáron Gyulán és Csabán fog játszani, így azt hisszük, nem lesz nehézt nekünk is megnyerni kívált ha a színügyi bizottság a maga kebelében mozgalmat indítana a bérletek gyűjtése iránt. Ha Leszkayt megnyerhetjük, úgy az őszi szezon a legjobbnak ígérkezik, s hogy ez így legyen nagyon is óhajtandó.

— **Éjjeli vonat.** Május 1-től kezdődőleg — mint értesülünk — meg lesz a rég óhajtott éjjeli vonat, a melylyel directt csatlakozás van a Budapest felé menő vonathoz. Szarvasról éjjel 12 óra után indulna, s 1 órakor lenne M.-Turon.

— **Iskolai ünnepély.** Hazánk első független felelős kormánya által alkotott s V. Ferdinánd király által 1848. április 11. szentesített törvény 50-ik évfordalója alkalmából a helybeli ág. hitv. ev. Egyház összes népiskolái, a közégi ismétlő és ipariskolák is ünnepélyt rendeztek. Az iskolai ünnepélyek a következők sorrendben folytak le: 1. Kölcsey „Hymnusá“-nak két első versét együttesen énekeltek a növendékek. 2. Majthényi „Mi a haza?“ című költeményét elszavaltá egy növendék. 3. Pósa „A magyar zászló“ című költeményét elszavaltá egy növendék. 4. Emlékbeszéd elmondva a tanító által. 5. Beszéd, Magyarország megkoszoruzott térképe előtt, elmondva egy növendék által. 6. Király és haza (Fóthi dal) elmondva egy növendék által. 7. Pósa „Jó honfiak, honleányok legyetek“ című költeményét elszavaltá egy növendék. 8. Szózat első két verse elénekelve a növendékek által. Sajnos, hogy az ünnepélyeken sem a szülők, sem a batóság részéről egyáltalán nem jelent meg senki sem.

— **Adomány.** A husvéti ünnep alkalmával a helybeli ág. ev. egyház templomi szükségleteire B a n k ó György városunknak régibb idő óta köztisztviselőtől álló törvénybírája 100 frtot adományozott, Z l i n s k y Rózika urhölgy pedig az új templom oltárához egy általa díszesen kiállított imazsámolyt ajándékozott. A nemesszivű adományozók tette nem szorul dicsőretre.

— **Tisztújító közgyűlések.** A szarvasi „Népkör“ folyó hó 17-én a „Függetlenségi olvasó-kör“ pedig április 24-én tartja tisztújító közgyűlést. A közgyűlések mindkét helyen délután két órakor kezdődnek.

— **Adókulcs javaslat.** A helybeli ág. hitv. ev. egyház gazdasági bizottsága holnap délután gyűlést fog tartani új egyházi adókulcs megállapítását illetőleg. Ez ügyben egy szűkebb körű bizottság már tanácskozott ennek javaslata lesz tárgyalva a holnapi gyűlésen s ha a javaslat elfogadjatik, azután az egyház tanácsához és közgyűléséhez lesz beterjesztve megerősítés céljából.

— **Munkásegylet.** A szarvasi munkásegylet alapszabályait a minister pótlás végett visszaküldötte.

— **Az ö. t. egylet** működő tagjainak ma délután 5 órakor leend ez évben az első gyakorlata. Gyülekező: a városházán.

— **Öngyilkosság.** Franko András 48 éves halász, szarvasi lakos, a miatti elkeseredésében, hogy neje észrevette miszerint nevére három váltót hamisított, folyó hó 14-én éjjeli 1 órakor a tanyáján felakasztotta magát, mire észrevették, már halott volt.

— **A sorozás eredménye.** A szarvasi járásban a 3 korosztályba fellett hiva összesen 797 állítás köteles, ebből besoroztatott, az ajánlás és beosztás fentartásával 226, kevésbé alkalmas a sorhad póttartalékába 38, besoroztatott a honvédséghez beosztva 03, honvéd póttartalékba 2, családi tekintetből póttartalékba 2, tanító póttartalékba 2, felül vizsgálatra 9, katonai kórházba

4, trachomas polgári kórházba 5, távol maradt 41, vissza helyezettett 354, fegyverképtelen 104, töröltetett 5, meghalt 2.

— **Munkásigazolvány és szerződés.** A szarvasi járásban a munkás igazolványok kiváltása és aratási szerződés kötése, hahár lassan, mégis ügylészlik a rendes mederben fog lefolyni. Munkásigazolványokat váltottak a szarvasi járásban ez ideig Szarvas: 1062, Szt.-andrás 313, Ócsöd: 419 és Kondoros: 270. Szerződéseket kötöttek a — kondorosi munkásokat kivéve — minden községben az aratók a gazdákkal, s a nagyobb gazdaságok és uradalmak már mind el vannak látva munkásokkal. A szarvasi járásban ez ideig — Kondorost kivéve, ahol még egy szerződés sem kötöttetett, — 188 pár arató munkás szerződött. Sajnos körülmények tartjuk azt, hogy a szarvasi arató és bezinai szőlőbeli lakosok, kik évtizedeken keresztül úgyszólván mind a báró Königsvarther-féle eszabcsüdi birtok munkásai voltak és ott biztosították maguknak és családjajknak a biztos megélhetést, most felültek egy pár nagyképu igazgatónak, úgy, hogy az uradalom kényszerülve volt az aratási idényre endródi és szentandrasi munkásokkal szerződni. Munkásaink figyelmét felhívjuk azon körülményre, hogy úgy az ócsüdi, szentandrasi, valamint az endródi munkások, kik egész életüket kubik munkával töltik, s az egész országot beutazzák, s mégis az aratási munkára haza jönnek, mert tudják, hogy ennyit máshol nem kereshetnek. Ezt teljes jóindulattal, okulással ajánljuk szarvasi munkásainknak megzivilézés végett, mert jól vigyázzanak, nehogy a reájok jövő tél nyomorúságba vezesse őket.

— **Sikerült táncmulatság.** A szarvasi iparos ifjúság firmája alatt Roszjarovics János táncztanító sikerült táncmulatságot rendezett az „Árpád“ szálló dísztermében husvét másodnapján április 11-én. A terem rég látott és fogadott magába oly szép számú mulató közönséget mint ekkor. Az első négyest 80 pár tánczolta. A rendező az iparos ifjúság önképző körének a felülfizetéseket juttatta 15 frt 80 kr összegben. Felülfizettek: Dr. Glasner Adolf 1 frt, Kucsek Jánosné, Sörös Károly, Forster Károlyné, Sulan István, Denesemid János, Bóka József, Balázs Istvánné, Kóczy Mihályné, öz. Liska Sámuelné, Wéber Ignác 60—60 kr. Dr. Belopotoczky György, Szvák Annuska, Bohus Sámuelné, Földvári János, Harmati János, Silborstein Fülöp, Mangler Gyula, Jánosi Antal, Sreiber Leopold, 40—40 kr. Kozma J. 30 kr. Murányi János, Temesvári Ferencz, Ugrai Lajos, Biran Pál, Varga József, Szalay Pál, Majercsik Béla, Solymosi N. Dispiter Pál, Khón Ignác 20—20 kr. Szirota Márton, Lang Ferencz, Sárkány György, Hano József, Garai Sománé, Bohus Ferencz, Varga Ferencz, Kondacs Istvánné, Halasi Gáspár, Laurik István, Povázsai Jánosné, Novodonszky Mihály, Szklenár Mihály, Dispiter Sámuel, Szarka Ferencz, Szarka Mihály, Szarka József, Liffa Sámuel, Uhljár Pál, Blaskó Andrásné, Munyai Károlyné, Brachna Mihály, Banka Juliska, Bányász János, Blachovits János, Podani Jánosné, Ongyaskó Jánosné, Petrasovics Béla, N. N. 10—10 kr. Az iparos ifjúság önképző körének elnöksége úgy a felülfizetőknek mint a rendezőknek ez uton is hálás köszönetét nyilvánítja.

— **A legjobb háziszor.** Vannak népszerű háziszorok, melyek oly kitünő hatásuak, hogy kisebb bajoknál a legjobb szolgálatot teljesítik, sőt gyógyító tulajdonságokkal birnak. De csak a valóban jónak bizonyult háziszorok méltók a közbizalomra. Ezek közé tartozik első helyen B r á z a y s ó s b o r s z e s z e, mely rendkívül jó hatással van a fül, szem, fog és torokbaj ellon, megszünteti a szaggyatást, fejfájást, migráint, a legjobb hajmosó szer; eltávolítja a kúteget, pörsest, kitünő hatással van a gyenge szemre. Az orvosok négyféleképen javallják és pedig bedörzsölésre, borogatásra, belsőleg és gyúrógyógyomlóra, mint azt dr. Lörcinycz Ferencz a használati utasításban különösen kiemeli. Kapható minden nagyobb fűszerkereskedésben, de a számos utánzat elkerülése céljából ajánlatos csak az olyat elfogadni, melynek czimképén Brázay háza alatt 19. vagy 20. számú védjegy látható, palackjai és kupakjai a Brázay czég felirattal vannak ellátva.

— **Magvakban** a legjobbat, fákbán a legnemesebbet, virágban a legszebbet tartalmazza Mühle Vilmos es. és kir. udvari szállító, ezen sokszor kitüntetett temesvári czég dúsán illusztrált, pompásan összeállított főárjegyzéke. A czég felelősséget vállal czikkei valódiságáért és nagyon ajánlható.

— **Magyar osztálysorsjáték** sorsjegyeket eredeti árakon ad el a Pesti magyar kereskedelmi bank váltóüzlete, Budapesten. Az itt vásárolt sorsjegyekre esett a legtöbb fő és melléknyeremény. Ezen intézet csak a töle vett és a czéggel ellátott nyerosorsjegyeket váltja be. A sorsjegyeket utánvétellel is küldik. Mielőbbi megrendelés már azért is ajánlatos, mert a kereslet rendkívül nagy.

— **A magyar kir. szab. osztálysorsjáték** igazgatósága lapunk mai számában közlést tesz a II sorsjáték tervezetét melyre tisztelt olvasóinkfigyelmét felhívjuk

Védjegy 19 és 20 sz.

Kapható Szarvason :
Kmetz Mihály, Komlóvszki János,
Csapó Soma, Nyácsik S. utóda és
Réthy Sándor utóda urak keres-
kedésében.

Az általánosan ismert, jó hírnévnek örvendő s többoldalulag kitüntetett sósborszeszkészítményem — kellendőségénél fogva sok utánzásnak lévén az utóbbi időben kitéve, elhatároztam, hogy azokon czimjegyeimet módosítom s arra kék nyomatban saját házam külső alakját veszem fel, bejegyez-
tetvén azt egyszersmind védjegyként a budapesti iparkamaránál.

SÓSBORSZESZ

általánosan elismert kitűnő háziszser, különösen a bedörzsölés kenő-gyúró gyógmódnál (massage) igen jó hatású, Ajánlható egyszersmind fogtisztító szerül is, amennyiben a fogak fenyét elősegíti, a foghust erősíti és a száj tiszta szaga-
talan izzat nyer a szesz elpárolgása után, ugyszintén fejmosásra is, hajidegek erősítésére, a fej-
korpa képződés megakadályozására és annak megszüntetésére.

Egy nagy üveg ára 90, egy kis üveg ára 45 kr.

Brázay Kálmán
Budapest, IV., Múzeum-körút 23 sz.

A debreczeni első takarékpénztár

jelzálogi bekebelezés mellett 40 évi,
vagy rövidebb lejáratu

**készpénz- vagy zálogleveles
törlesztéses kölcsönök és**

Váltóhitelt engedélyez

a legmértányosabb kamat és feltételek
mellett. Megkeresésre összes üzlet-
ágainkra vonatkozó értesítést kész-
séggel szolgálnak.

A bekebelezési ügyletek gyors és
jutányos keresztül vitelére ajánljuk
takarékpénztárunk bizalmi ügyvédjét
Des Combes Henrik urat (lakik Deb-
reczen Piacz-utca 2145 sz.) Ki is a
takarékpénztár által megállapított leg-
jutányosabb díjtartiffa számítása mellett
az öt megkereső feleknek szolgálá-
tára áll.

H I R D E T M É N Y.

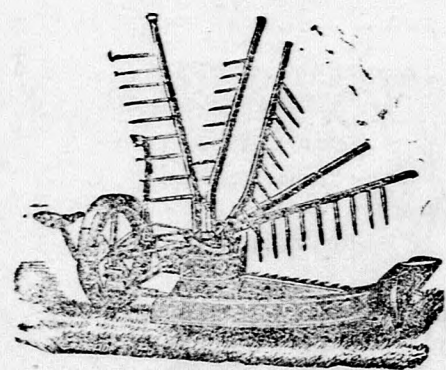
Ezennel közhírré tétetik, hogy miután a Magyar Királyi Pénzügyminiszterium ellenőrző közegei a Második magy. kir. szab. Osztálysorsjáték I. osztályára szoló sorsjegyeket felülvizsgálták, azok a felárusítóknak elárusítás végett kiadattak. — A Magyar Kir. Pénzügyminiszterium által jóváhagyott sorsolási terv itt következik :

A. Magy. Kir. Szab. Osztálysorsjáték Sorsolási Terve.
100.000 sorsjegy 50.000 nyeremény.

Első osztály Betét 12 korona Huzás: 1898. máj 11. és 12-én.		Második osztály Betét 20 korona Huzás: 1898. jun. 7. és 8-án.		Harmadik osztály Betét 20 korona Huzás: 1898. július 6. és 7-én.		Hatodik osztály Betét 24 korona Huzás: 1898. szept. 14—október 13-én																																														
Nyeremény	Korona	Nyeremény	Korona	Nyeremény	Korona	Legnagyobb nyeremény szerencsés esetben Korona 1,000,000 (Egy millió.) <table border="0"> <tr><td>1 jut.</td><td>600000</td><td>600000</td></tr> <tr><td>1 kor nyer</td><td>400000</td><td>400000</td></tr> <tr><td>1 á</td><td>200000</td><td>200000</td></tr> <tr><td>1 á</td><td>100000</td><td>100000</td></tr> <tr><td>1 á</td><td>60000</td><td>60000</td></tr> <tr><td>1 á</td><td>40000</td><td>40000</td></tr> <tr><td>2 á</td><td>30000</td><td>60000</td></tr> <tr><td>3 á</td><td>20000</td><td>60000</td></tr> <tr><td>20 á</td><td>10000</td><td>200000</td></tr> <tr><td>50 á</td><td>5000</td><td>250000</td></tr> <tr><td>400 á</td><td>2000</td><td>800000</td></tr> <tr><td>720 á</td><td>1000</td><td>720000</td></tr> <tr><td>1000 á</td><td>500</td><td>500000</td></tr> <tr><td>27800 á</td><td>200</td><td>5560000</td></tr> <tr><td colspan="2">30,000 nyer. és jut. Korona</td><td>9 550.000</td></tr> </table>		1 jut.	600000	600000	1 kor nyer	400000	400000	1 á	200000	200000	1 á	100000	100000	1 á	60000	60000	1 á	40000	40000	2 á	30000	60000	3 á	20000	60000	20 á	10000	200000	50 á	5000	250000	400 á	2000	800000	720 á	1000	720000	1000 á	500	500000	27800 á	200	5560000	30,000 nyer. és jut. Korona		9 550.000
1 jut.	600000	600000																																																		
1 kor nyer	400000	400000																																																		
1 á	200000	200000																																																		
1 á	100000	100000																																																		
1 á	60000	60000																																																		
1 á	40000	40000																																																		
2 á	30000	60000																																																		
3 á	20000	60000																																																		
20 á	10000	200000																																																		
50 á	5000	250000																																																		
400 á	2000	800000																																																		
720 á	1000	720000																																																		
1000 á	500	500000																																																		
27800 á	200	5560000																																																		
30,000 nyer. és jut. Korona		9 550.000																																																		
1 á	60000	1 á	70000	1 á	80000																																															
1 á	20000	1 á	25000	1 á	30000																																															
1 á	10000	1 á	10000	1 á	20000																																															
1 á	5000	1 á	5000	1 á	15000																																															
3 á	2000	3 á	3000	3 á	10000																																															
5 á	1000	5 á	2000	5 á	5000																																															
8 á	500	8 á	1000	8 á	2000																																															
30 á	300	20 á	500	10 á	1000																																															
50 á	100	60 á	300	70 á	500																																															
2900 á	40	3900 á	80	4900 á	130																																															
3000 nyer. K.	240000	4000 nyer. K.	477000	5000 nyer. K.	898000																																															
Negyedik osztály Betét 40 korona Huzás: 1898. auguszt. 3. és 4-én.		Ötödik osztály Betét 32 korona Huzás: 1898. auguszt. 24. és 25-én.		<p>A melyik ezen 180 nyeremény közül utolsónak huzatik ki, kapja a jutalmat.</p>																																																
Nyeremény	Korona	Nyeremény	Korona																																																	
1 á	90000	1 á	100000																																																	
1 á	30000	1 á	30000																																																	
1 á	20000	1 á	20000																																																	
1 á	15000	1 á	15000																																																	
3 á	10000	3 á	10000																																																	
5 á	5000	5 á	5000																																																	
8 á	2000	8 á	2000																																																	
10 á	1000	10 á	1000																																																	
70 á	500	70 á	500																																																	
3900 á	170	3900 á	200																																																	
4000 nyer. K.	934000	4000 nyer. K.	1081000																																																	

Az I. osztály huzása 1898. május hó 11. és 12-én lesz. A huzások a Magyar királyi ellenőrző hatóság és kir. közjegyző jelenlétében nyilvánosan történnek a Vigadó termeiben. Sorsjegyek a Magy. kir. Szab. Osztálysorsjáték valamennyi elárusítóinál kaphatók.
Budapest, 1898. április 15-én.

Magy. kir. Szab. Osztálysorsjáték igazgatósága. Lónyay. Hazay.

**OSBORNE-féle „COLUMBIA”
kévekötő gépek**

1895. Szombathelyen első díj aranyérem

**OSBORNE-féle „COLUMBIA”
marokrakó gépek**

1897. Mezőhegyesen első díj aranyérem

OSBORNE-féle „COLUMBIA”

fűkaszaló gépek,

a legjobb sorvetők, ekek, boronák, rosták, konkolyozók és minden gazdasági gép leg-
olcsóbban teljes jótállás mellett csakis

KÜHNE E. gazdasági gépgyárában Mosonban.

Főraktár: Budapest, VI. Váci-körút 57/a.

Egy jó családból
való fiú
tanoncul azonnal
felvétetik
Dantzky Sándor
könyvnyomdájába.
Szarvason.

Nyomatott Dantzky Sándor könyvnyomdájában Szarvason,